
HANDLINGSPLAN FOR ET TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Oppsal skole

for skoleåret 2019/2020:1

Innholdsfortegnelse

1. Mål for skolemiljøet	3
2. Definisjon – en felles forståelse	3
3. Skolens forebyggende arbeid	4
3.1 Skolens forebyggende arbeid på skolenivå	4
3.2 Skolens forebyggende arbeid på avdelings-/klassenivå	5
3.3 Skolens forebyggende arbeid på individnivå.....	7
3.4 Forebyggende arbeid med fokus på positive relasjoner	8
3.4.1 Relasjon lærer – elev	8
3.4.2 Relasjon lærer/ assistent – klasse/gruppe	8
3.4.3 Relasjon elev – elev	8
3.4.4 Skole/AKS-hjemsamarbeid	9
3.5 Ansvarlig for gjennomgang og revidering av handlingsplanen.....	9
4. Hvordan skaffer skolen seg kjennskap til skolemiljøet	9
4.1. Hvordan sikrer skolen at elevers opplevelser blir lagt til grunn for skolens arbeid og hvordan dette følges opp	9
4.2. Hvordan skolen følger opp Elevundersøkelsen (5. - 10.) og Trivselsundersøkelsen (1. - 4.). ...	10
5.0 Skolens aktivitets- og handlingsplikt.....	10
5.1 Beskrivelse av hva som ligger i aktivitetsplikten	10
5.2 Opplæringsloven §9A – Elevens rett til et trygt og godt skolemiljø	10
6.0 Beskrivelse av gangen i en sak.....	13
6.1 Gangen i en sak etter § 9a-4 første til syvende ledd:.....	13
6.2 Gangen i en sak etter § 9a-5:	13
6.3 Gangen i en sak etter § 9a-6:	13
6.4 Beskrivelse av hvordan elever og foresatte gjøres kjent med rettigheter til et godt skolemiljø og hvordan de kan henvende seg for å få hjelp	14
7.0 Skolens rutiner ved krenkende atferd	14
7.1 Enkeltstående hendelser	15
7.2 Voldsepisoder	15
7.3 Mobbing (gjentatte tilfeller av krenkende atferd).....	18
8.0 Evaluering av skolemiljøarbeidet	20

1. Mål for skolemiljøet

Alle elever på Oppsal skole skal ha en trygg og god skolehverdag. Ingen skal krenkes eller mobbes, og alle skal vite hva krenkende adferd og mobbing er.

2. Definisjon – en felles forståelse

Krenkende atferd: Med krenkende atferd mener vi alle former for negativ atferd som rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandlinger eller gjentatt. Krenkende atferd kan være sjikane gjennom ord og handling som utføres uten respekt for den andres integritet.

Mobbing: Med mobbing mener vi gjentatt negativ, eller ”ondsinnnet” atferd fra en eller flere rettet mot noen som har vanskelig for å forsvare seg og der det er ubalanse i maktforholdet. Systematisk utestengning eller gjentatt erting på en ubehagelig og sårende måte er også mobbing.

Vold: Med vold mener vi at noen bruker fysisk og psykisk makt for å skade andre.

Rasisme: Med rasisme mener vi at noen blir forskjellsbehandlet eller plaget fordi de har annen hudfarge, en annen religion, snakker et annet språk eller har en annen kulturell bakgrunn

Diskriminering: Med diskriminering mener vi dårligere behandling, trakassering og forskjellsbehandling på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsevne, tro, hudfarge eller etnisk opprinnelse.

Utestenging: Med utestenging mener vi å bli holdt utenfor en gruppe eller klasse der en har naturlig tilhørighet.

Uthenging: Med uthenging mener vi krenkende ord og negativ omtale på internett, sosiale medier og i skoletiden.

Eksempel brev, lapper, SMS, Facebook, Instagram o.l

3. Skolens forebyggende arbeid

3.1 Skolens forebyggende arbeid på skolenivå

På skolenivå		
Hva	Hvordan	Ansvar
Skolens strategiske planer	Eget punkt i strategisk plan jfr. mål fra UDE	Ledelse Driftsstyre
Handlingsplanen § 9a	Revideres hver høst. Gjennomgås med personalet ved oppstart av skoleåret. Bruke fellestid med case og diskusjon for å oppnå en felles forståelse av krenkende atferd.	Ledelse, sosiallærere Driftsstyre
RAUSE	Arbeid med faglige og sosiale egenskaper som vi ønsker skal være i fokus.	Ledelse, plangruppa
Ordensregler med sanksjoner mot mobbing og krenkende adferd (vedlegg)	Gjennomgås med personalet og elevene v/ skolestart.	Ledelse Driftsstyre
Gode rutiner for utevakt Jfr. ordensreglene	Rutiner for inspeksjon i friminutter gjennomgås ved skolestart	Ledelse lærere
Fadderordning	Faddere har ansvar for å ta imot og trygge skolestartere.	sosiallærer kontaktlærere
Ta elevenes subjektive opplevelse av krenkende atferd på alvor.	Bruke fellestid på å prate om elevenes subjektive opplevelse. Knytte dette opp mot elevundersøkelsen. Case og diskusjon.	Ledelsen
Temadager / aktivitetsdager	Skolen arrangerer temadager der målet er å styrke det sosiale miljøet.	Lærere Ledelse
Operasjon Dagsverk	Tverrfaglig Temadag	Leder Lærere
Mestrende barn	Mestrende barn er et lavterskel tilbud for forebygging av psykisk uhelse i skolen.	Sosiallærer, helsesykepleier

	Skolen deltar i et forskningsprosjekt de neste to årene.	
FAU (<i>Foreldrenes arbeidsutvalg</i>)	Elevmiljøet på skolen er fast punkt på alle møter. Foreldre bidrar til skolens arbeid med sosiale aktiviteter for å styrke klasse- og skolemiljøet.	Ledelse
SMU (<i>Skolemiljøutvalget</i>)	Består av elever, foreldre, skoleleder og politisk oppnevnt representant fra bydelen. Utvalget er rådgivende overfor skolen i arbeidet med elevmiljøet.	Ledelse, sosiallærer
Driftsstyret	Driftsstyret vedtar skolens strategiske planer når det gjelder det pedagogiske arbeidet og arbeidet med elevmiljøet.	Ledelse
AMU (<i>arbeidsmiljøutvalget</i>)	§ 9A i årshjulet for AMU-arbeidet.	Ledelse
Elevråd	Drøfter resultatet fra Elevundersøkelsen med ledelsen. Foreslår tiltak.	Ledelse
SaLTo-samarbeidet	SaLTo er samarbeidsmodellen til Oslo kommune og Oslo politidistrikt for å forebygge kriminalitet og rusmisbruk blant barn og unge. SaLTo skal samordne ressursene i arbeidet for å sikre barn og unge et koordinert tilbud, redusere barne- og ungdomskriminaliteten og redusere rusmisbruket blant barn og unge. På bydelsnivå er SaLTo et samarbeid mellom bydelens organer, skoler og forebyggende enhet Manglerud Politikammer.	Ledelse

3.2 Skolens forebyggende arbeid på avdelings-/klassenivå

Avdeling/klasse		
Hva	Hvordan	Ansvar
Nytt-skoleår-fokus	To første ukene benyttes til klassemiljøfremmende tiltak.	Lærerne på trinnet og avdelingen
Klasse/gruppiregler	Klasseregler skal utarbeides i fellesskap med elevene i oppstarten av hvert skoleår. Regler for både timer og friminutt. Klasseregler henges	Lærere

	opp i gruppa og skal være tilbakevendende tema hver dag.	
Læringsmiljøtiden	Tema som støtter opp om arbeidet med klassemiljøet. Læringsmiljøtiden er timeplanfestet på alle trinn.	Lærere/assistenter tilknyttet gruppen
Fokus på positiv atferd.	Bruk av positiv forsterking, ros, støtte og anerkjennelse.	Alle lærere og ledere.
Løpende konfliktløsning	Konflikter søkes løst fortløpende på lavest mulig nivå og med dem det angår.	Lærere/assistenter tilknyttet gruppen
Foreldremøter	Klassemiljøet og alles ansvar for kollektivet er tema på foreldremøter.	Kontaktlærer og foreldrekontakter.
Miljøskapende aktiviteter	Sosiale aktiviteter i gruppa – på tvers av grupper, på skolen eller i fritid, f.eks. *Hemmelig venn *Læringspartner *Klassens postkasse *Ukas elev *Annet, for eksempel steg for steg, Mitt valg o.l *Arbeid med sosiale relasjoner i mindre grupper	Læreren. assistenter tilknyttet gruppa avdelingene Sosiallærer Foreldrene Elevene Helsesykepleier
Årstidsgrupper 1.-4.trinn	Fire foreldregrupper tar ansvar for fire årlige arrangementer på fritiden.	Lærer organiserer Foreldrene gjennomfører
Samtaler i gruppe/individ	Samtale med helsesøster eller sosiallærer i gruppe/individ etter situasjon og behov.	Sosiallærer Helsesykepleier

3.3 Skolens forebyggende arbeid på individnivå

Individnivå		
Hva	Hvordan	Ansvar
Elevsamtaler	Lærer skal ha systematiske elevsamtaler. Planlagte samtaler mellom lærer-elev. Føring av logg over elevens trivsel og utvikling. Dokumenteres.	Kontaktlærer
Sosialpedagiske møter	Gjennomføres ukentlig med fokus på elevens psykososiale miljø	Ledelse Sosiallærere Helsesykepleier Spes.pedkoordinator
Ressursteam og Utvidet ressursteam	Gjennomføres annen hver uke med fokus på tilrettelegging for enkeltelever med behov for tilpassning	Ledelse Sosiallærere Helsesykepleier Spes.pedkoordinator PPT BUP (utvidet ressursteam) Barnevern (utvidet ressursteam)
Utviklingssamtaler med foreldre	Gjennomføres med eller uten eleven til stede. Trivsel/ sosial kompetanse er et gjentakende tema.	Kontaktlærer
Individuelle tiltak gjennom året	Igangsetting av lokale tiltak med enkeltelever i samråd med foresatte	Kontaktlærere Lærere Sosiallærere
Samarbeid med foresatte	Tilbakemelding til foresatte angående enkeltelever. SMS, mail og telefon.	Kontaktlærer Sosiallærer Ledelsen

3.4 Forebyggende arbeid med fokus på positive relasjoner

Den autoritative læreren har stor relasjonell kompetanse. Han eller hun bygger bevisst opp en positiv relasjon til hver enkelt elev. Elevene skal oppleve at læreren viser omsorg, trygghet og tillit. Læreren stiller rettferdige krav til elevene, roser og korrigerer utfra klassens kjente og faste rammer.

3.4.1 Relasjon lærer – elev

Lærer er en tydelig voksen som eleven skal ha tillit til. Læreren skal være en god klasseleder.

Det vil si at:

- Den enkelte elev skal bli sett, hørt og snakket med - hver dag om mulig
- Alle elever er våre elever
- Lærers forventninger til enkelteleven bør fremme elevens faglige og sosiale læring
- Læreren skal tilrettelegge for tilpasset opplæring.
- Det hviler et ekstra ansvar på de voksne til å uttrykke seg på en måte som ikke oppleves krenkende for den enkelte elev. (F.eks.: ironi, sarkasme og humoristiske utsagn på bekostning av eleven).

3.4.2 Relasjon lærer/ assistent – klasse/gruppe

- Lærer utøver tydelig ledelse på en slik måte at klassen/gruppen oppleves som et trygt sted for alle elever
- Læreren/assistenten har høy bevissthet om betydningen av relasjonen lærer - elev og tar ansvar for kvaliteten på denne relasjonen
- Læreren legger til rette for trygge og forutsigbare rammer
- Læreren har løpende dialog om arbeidsinnsats, læringsmål og trivsel
- Læreren legger vekt på å utvikle elevenes læringspotensiale

3.4.3 Relasjon elev – elev

Elevene i klassen/gruppen tar vare på hverandre og er opptatt av at alle har det trygt. Dette betyr at skolen må legge opp til tiltak som fremmer et positivt skolemiljø og som fører til at elevene føler ansvar for at alle skal trives i klassen.

Tiltak som fremmer og stimulerer positive relasjoner mellom elevene:

- Bruk av sosiale læringsprogrammer med empatiske elever som mål. Eks: RAUSE og Læringsmiljøtimen
- Felles positive aktiviteter både for klassen og på tvers av alder. Eks: Turer, temauker, samlingsstund, vennegrupper m.m.

3.4.4 Skole/AKS-hjemsamarbeid

- At det er en god og åpen dialog mellom skolen og hjemmet
- At både skole og hjem er lydhøre for den andres synspunkter
- At man har respekt for at man har ulike perspektiver
- At begge parter er imøtekommende overfor hverandre

3.5 Ansvarlig for gjennomgang og revidering av handlingsplanen

For å gjøre planen til et aktivt verktøy i organisasjonen, vil det være nødvendig med en årlig gjennomgang for å vurdere om planen fungerer tilfredsstillende, eller om det er nødvendig med revidering.

Planen evalueres av personalet hver vår. Skolens ledergruppe reviderer planen.

4. Hvordan skaffer skolen seg kjennskap til skolemiljøet

For å kunne gjøre forbedringer av skolemiljøet er det viktig at alle elever har voksenpersoner på skolen som de har tillit til og kan stole på. Det betyr at voksne må møte alle elever på en god måte og ta alle signaler og bekymringer på alvor.

4.1. Hvordan sikrer skolen at elevers opplevelser blir lagt til grunn for skolens arbeid og hvordan dette følges opp

Opplæringsloven og skolens handlingsplan understreker viktigheten av at alle elever og foresattes henvendelser skal tas på alvor, undersøkes og eventuelle tiltak iverksettes.

Som et nødvendig tiltak skal alle trinn- og teammøter jevnlig drøfte temaer om krenkende adferd og mobbing. Dette er viktig for å sikre hver enkelt elevs rett til et godt psykososialt miljø.

Når sosiallærere og ledelse mottar informasjon skal dette prioriteres i det daglige arbeidet. Sakene skal følges opp til man har et klart bilde av henvendelsene man har fått. Alle ansatte skal rapportere hendelser til overordnede.

4.2. Hvordan skolen følger opp Elevundersøkelsen (5. - 10.) og Trivselsundersøkelsen (1. - 4.).

Resultatene av Elevundersøkelsen og Trivselsundersøkelsen blir behandlet i elevrådene, Skolemiljøutvalget, FAU og i Driftsstyret. I personalet drøftes dette i plenum og på team og trinn. Resultatene sammenholdes med øvrige inntrykk og erfaringer med elevmiljøet, og tiltak utarbeides i forhold til dette.

5.0 Skolens aktivitets- og handlingsplikt

5.1 Beskrivelse av hva som ligger i aktivitetsplikten

Stortinget vedtok 01.08.17 nytt regelverk om skolemiljøet som innebærer en strengere *aktivitetsplikt*. Det er ikke lengre tilstrekkelig at skolen har en handlingsplikt først når de får kunnskap eller mistanke om krenkelser. Den strengere aktivitetsplikten innebærer at alle ansatte har en fast og kontinuerlig plikt til å følge med på om elevene har det trygt og godt, og at de *aktivt* skal gjøre en innsats for å avdekke mobbing.

I praksis vil plikten til å følge med omfatte *systematiske tiltak* for å observere og lytte til elevstemmen i det daglige, i alle faglige og sosiale aktiviteter. Det omfatter for eksempel kvalitet på inspeksjonsrutiner for friminutter, regelmessige samtaler med elever og foresatte, ulike kartlegginger blant alle elevene, og analyser av Elevundersøkelsen. Men det vil også omfatte *tiltak rettet særskilt mot enkeltelever*. Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med en egen sårbarhet. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuell orientering, om han eller hun har nedsatt funksjonsevne, eller forhold ved elevens familie. At eleven tidligere har vært utsatt for krenkelser kan også gjøre en elev ekstra sårbar. Skolene må sørge for at alle ansatte er kjent med hva aktivitetsplikten betyr og at rutiner for å avdekke mobbing inngår i skolens handlingsplan.

5.2 Opplæringsloven §9A – Elevens rett til et trygt og godt skolemiljø

Det at eleven har en individuell rett til et trygt og godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring gir eleven et sterkt vern. Det avgjørende i vurderingen av om elevens rett etter

§ 9a-2 er oppfylt er hvordan det psykososiale miljøet virker på den enkelte elevens helse, trivsel og læring. Utgangspunktet for vurderingen er elevens egen subjektive opplevelse av det psykososiale miljøet.

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, jf. § 9a-3. Skolen skal arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene. Paragrafen skal sikre at eleven får et minst like godt vern av sitt miljø som arbeidstakere. Dette innebærer at kapittel 9a gjelder i timer og friminutt på skolen, på skoleveien, i leksehjelp som er i skolens regi og i aktivitetsskolen (AKS). Reglene gjelder også når skolen, leksehjelpen eller AKS har aktiviteter utenfor skolens bygninger/område, eller er i lokaler utenfor skolens område. Kapittel 9a gjelder i utgangspunktet ikke på fritiden, men hvis elevene opplever noe på fritiden som gjør at de ikke har det trygt og godt på skolen, så må skolen likevel handle i henhold til aktivitetsplikten frem til eleven har det trygt og godt på skolen igjen.

Lovbrudd foreligger når elevens rett etter § 9a-2 ikke er oppfylt. I alle tilfeller når elevens rett ikke oppfylles vil det foreligge et lovbrudd og skolen skal da gripe inn slik at elevens rett oppfylles. Det blir ikke et spørsmål om hvilke tiltak skolen har iverksatt, men et spørsmål om elevens rett er oppfylt. Så lenge eleven har en subjektiv oppfatning av at det psykososiale miljøet ikke fremmer hans/hennes helse, trivsel eller læring, har skolen en plikt til å rette dette.

Det er ikke alle typer ubehag som kan tilskrives det fysiske eller psykososiale miljøet. Mistanker eller påstander om ubehag må derfor underlegges en vurdering av rimeligheten og sannsynligheten av at ubehaget kan spores tilbake til skolemiljøet. Noen typer ubehag kan være av personlig art som skyldes forhold utenfor skolen. Det er skoleeier, representert ved den enkelte skoleleder, som må vurdere dette, og som har handlingsplikt. Handlingsplikten gjelder også skolens øvrige personale. Skolens arbeid med skolemiljøet skal være både generelt forebyggende og individuelt handlende.

Oppsal skole definerer krenkende atferd som alle former for krenkende ord eller handlinger, verbalt, digitalt eller fysisk. Negative utsagn om en persons utseende, klær, tro, dialekt osv., vil kunne komme inn under begrepet.

Krenkende handlinger dekker også enkelte former for unnlattelse, å la være å gjøre noe. Et eksempel er en elev som blir systematisk utelatt fra lek og andre sosiale sammenhenger blant

elevene. Opplevelsen av krenkelse er subjektiv, og kan oppstå mellom elev-elev eller elev-lærer.

Eksempler på krenkende atferd:

- Mobbing (skjer gjentatte ganger, det er ubalanse i makt- og styrkeforholdet)
- Diskriminering (på grunnlag av kjønn, tro, etnisitet m.m.)
- Rasisme (på grunnlag av rase, hudfarge eller etnisitet)

Ved meldt bekymring fra foresatte eller elev vil skolen lage en skriftlig plan som viser hvordan skolen skal sikre elevens rett til et trygt og godt psykososialt miljø. Dersom en ansatt uttrykker bekymring for om en elev har det bra på skolen, vil skolen alltid undersøke saken, og iverksette tiltak.

Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal iverksettes tiltak i en sak. I planen skal det stå:

- Hvilke problem tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Paragraf 9a-4 første til femte ledd regulerer skolens aktivitetsplikt dersom en ansatt ved skolen får kunnskap om eller mistenker at en elev utsettes for krenkende ord eller handlinger.

Det er her fastsatt at alle ansatte ved skolen har en AKTIVITETSPLIKT som består av:

- plikt til å aktivt følge med på om alle elever har det trygt og godt på skolen
- plikt til å gripe inn
- plikt til å varsle sosiallærer/ledelsen
- plikt til å gjøre undersøkelser
- plikt til å systematisere tiltak, observere og lytte til elevstemmen i det daglige, i alle faglige og sosiale aktiviteter

6.0 Beskrivelse av gangen i en sak

6.1 Gangen i en sak etter § 9a-4 første til syvende ledd:

- Alle ansatte ved skolen skal handle raskt når en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er fastsatt tydelige krav til hva som skal gjøres:
 1. følge med
 2. gripe inn
 3. varsle rektor
 4. undersøke
 5. sette inn tiltak
- Skolen skal lage en skriftlig plan når det skal iverksettes tiltak i en sak. I planen skal det stå:
 - a) hvilke problem tiltakene skal løse
 - b) hvilke tiltak skolen har planlagt
 - c) når tiltakene skal gjennomføres
 - d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene
 - e) når tiltakene skal evalueres
- Skolen skal dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd.
 - skolens handlingsplan mot mobbing
 - skriftlig plan når det skal iverksettes tiltak
 - referatføre samarbeidsmøter med elev/foresatte

6.2 Gangen i en sak etter § 9a-5:

- Dersom en ansatt på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen ansatt på skolen, utsetter en elev for krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering skal den ansatte:
 - straks varsle rektor og rektor skal varsle skoleeieren.
- Dersom det er en i ledelsen som står bak krenkingen skal: skoleeieren varsles direkte av den som fikk mistanke om eller kjennskap til krenkingen

6.3 Gangen i en sak etter § 9a-6:

- Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foresatte melde saken til Fylkesmannen etter at saken er tatt opp med rektor
- Fylkesmannen skal avgjøre om aktivitetsplikten er oppfylt.
- Skolen og skoleeieren skal uten hinder av lovfestet taushetsplikt legge frem alle opplysninger som Fylkesmannen mener må til for å greie ut saken. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elever blir hørt. Hva som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i Fylkesmannens saksbehandling
- Dersom Fylkesmannen kommer frem til at skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta hva skolen skal gjøre for å sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Det skal settes en frist for gjennomføringen av vedtaket, og Fylkesmannen skal følge opp saken.
- Fylkesmannen kan vedta reaksjoner etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at en elev skal bytte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd

6.4 Beskrivelse av hvordan elever og foresatte gjøres kjent med rettigheter til et godt skolemiljø og hvordan de kan henvende seg for å få hjelp

Skolen har plikt til å informere foreldre og personalet om aktivitetsplikten og klagerett dersom elevens rett ikke er oppfylt. Denne informasjonen skal meddeles i følgende fora:

- Skolens hjemmeside; www.oppsal.osloskolen.no
- Oslo kommunes hjemmeside; www.mobbingiskolen.no
- Fylkesmannens hjemmeside; www.fylkesmannen.no
- Foreldremøter
- Internt i personalet ved oppstart av hvert skoleår og kontinuerlig til nyansatte og vikarer.

7.0 Skolens rutiner ved krenkende atferd

Alle henvendelser og situasjoner vedrørende forhold som omfattes av § 9A-2 dokumenteres

7.1 Enkeltstående hendelser

Enkeltstående hendelser	
Hva	Ansvar
1. Når krenkende atferd observeres eller man får kjennskap til det på annen måte, inntreffer handlingsplikten. Man skal søke å avklare mest mulig av hendelsesforløpet der og da, og hvis mulig, få satt en stopper for atferden.	Den som oppdager hendelsen
2. Intern rapport med tid og sted og beskrivelse av hendelsen, hvem som var involvert og eventuelle vitner skrives og overleveres kontaktlærer	Den som oppdager hendelsen
3. Foresatte informeres og loggskjema arkiveres	Kontaktlærer
4. Dersom samme person har utført krenkende handlinger tidligere, innkalles foresatte til møte med kontaktlærer der episodene tas opp og man avtaler tiltak som har til hensikt å hindre liknende handlinger senere. Referat arkiveres i elevmappa.	Kontaktlærer
5. Aktivitetsplan opprettes	Sosiallærer
6. Dersom samme type atferd fortsetter, innkalles foresatte til et møte med ledelsen (avdelingsleder/rektor). Tiltak og sanksjoner avtales. Eventuelle skolesanksjoner er hjemlet og beskrevet i skolens ordensreglement.	Avdelingsleder

7.2 Voldsepisoder

Voldsepisoder	
Hva	Ansvar
1. Når voldsepisoder oppdages, skal det reageres øyeblikkelig. Dersom man føler seg kompetent, skal	Den som oppdager episoden.

man gripe inn og få stoppet episoden. Dersom man ikke føler det trygt, skal man tilkalle hjelp.	
2. Rapport inneholdende tid og sted, beskrivelse av hendelsen, hvem som var involvert og eventuelle vitner, skrives og overleveres kontaktlærer.	Den som oppdager episoden.
3. Tiltak overfor elev som er blitt utsatt for vold	
a. En voksen som kjenner eleven godt, fortrinnsvis kontaktlærer, snakker med vedkommende for å avklare om det er fysiske skader av betydning og handle i forhold til det. Helsesøster kan konsulteres. Dersom eleven er påført skade som trenger øyeblikkelig hjelp, kontaktes medisinsk nødtelefon, en-en-tre (113).	Kontaktlærer / sosiallærer / leder
b. Foresatte varsles om situasjonen. Videre kontakt avtales.	Kontaktlærer
c. Aktivitetsplan opprettes	Sosiallærer
d. I møte med foresatte avtales videre oppfølging av eleven.	Sosiallærer
e. Voldsrapport leveres ledelsen	Kontaktlærer
4. Tiltak overfor elev som har utøvd vold	
a. Eleven tas med til skolens ledelse. Minimum to personer utenom eleven er med i samtalen. Foresatte varsles og bes møte på skolen umiddelbart. I samtalen skal voldsutøver få anledning til å forklare seg. Skolen skal gjøre det klart at vold er uakseptabelt og i strid med norsk lov. Hvilke sanksjoner som kommer på tale må vurderes ut fra alvorlighetsgrad og alder på utøver. Sanksjonene er	Avdelingsleder/ rektor

hjemlet i skolens ordensreglement. Skolen vil normalt anmelde vold til politiet.	
b. Aktivitetsplan opprettes	Sosiallærer
c. Dersom skolen finner det riktig, sendes bekymringsmelding til barnevernet. Ved gjentatte tilfeller av voldsutøvelse, skal barnevernet varsles.	Rektor
d. I tilfeller der det er brukt tvang mot elever, skal det skrives enn rapport som leveres nærmeste leder arkiveres i elevmappa. Rapporten skal gjengi elevens navn, en beskrivelse av hendelsesforløpet, hvem som var involvert, tid og sted og navn på eventuelle vitner.	Den som har brukt tvang.
e. Hvis voldsutøveren ikke tilhører skolen, varsles politiet. Dersom voldsutøverens identitet er kjent og vedkommende er i skolepliktig alder, varsles også skolen vedkommende tilhører.	Rektor.
5. Voldsrapport leveres skolens sekretær som registrerer episoden i HMS-portalen	Avdelingsleder
6. Tiltak overfor ansatt som har vært utsatt for vold	
a. Nærmeste leder snakker med vedkommende og sørger for at nødvendig hjelp blir gitt og eventuelt at pårørende varsles	Ledelsen
b. Den ansatte følges til lege. Dette vurderes selv om det ikke er synlige skader. Legen bes om å skrive rapport.	Ledelsen
c. Dersom legebesøk ikke er aktuelt, kan vedkommende følges hjem. Det bør i tilfelle være noen hjemme.	Ledelsen
d. Etterreaksjoner kan forekomme. Den ansatte bør derfor få tilbud om samtale med psykolog e.l.	Ledelsen

e. Det skrives rapport som beskriver hendelsen, hvilke tiltak som er gjort og hva som er planlagt.	Ledelsen og den som har vært utsatt
f. Voldsepisoden registreres i HR-systemet og drøftes i AMU og eventuelt i personalet.	Ledelsen

7.3 Mobbing (gjentatte tilfeller av krenkende atferd)

Mobbing	
Hva	Ansvar
1. Når mobbing oppdages eller man får beskjed om at mobbing foregår, skal man gripe inn, varsle rektor og undersøkelse selv eller sammen med elevens kontaktlærer. Mobbing skal stanses.	Den som oppdager / får beskjed om mobbing.
2. Kontaktlærer undersøker saken ved å snakke med både den som blir utsatt for mobbing og den / de som utfører mobbingen. Samtalene foregår hver for seg. Observasjon og samtale med andre kan være aktuelt informasjonskilder. Den / de som har utført mobbing skal få klar beskjed om å stanse slik aktivitet.	Kontaktlærer
3. Den som har gjennomført samtalene med elevene skriver rapport fra samtalene. Rapport leveres ledelsen som sørger for arkivering.	Kontaktlærer
4. Foresatte til alle parter informeres	Kontaktlærer
5. Aktivitetsplan opprettes	Sosiallærer
6. Hvis mobbingen fortsetter, innkalles foresatte. Sosiallærer deltar på møtet sammen med kontaktlærer, elev og foresatte.	Sosiallærer

Kontaktlærer forbereder møtet sammen med sosiallærer. Det vurderes om skolehelse- tjenesten også skal delta på møtet. Det skrives avtale om atferdsendring med konkret beskrivelse av hva endringen skal være og når den skal ha skjedd. Det skrives referat fra møtet. Referat arkiveres i elevmappa.	
7. Hvis mobbingen fortsetter, innkalles foresatte til møte med skolens ledelse. Det vurderes om eleven skal delta på hele eller deler av møtet. Hensikten med møtet er å komme fram til tiltak som kan bidra til atferdsendring. Sanksjoner som kan ilegges er beskrevet i skolenes ordensreglement. Det vurderes også om andre instanser skal innkalles. Det kan f.eks. være politiet, barnevern, BUP, ambulerende team og læringsmiljøteamet.	Ledelsen
8. Dersom ingen tiltak synes å ha effekt, kan skolebytte for den som utøver mobbing, komme på tale. Saken må i slike tilfeller bringes inn for Utdanningsetaten, som eventuelt gjør vedtak om skolebytte.	Ledelsen

8.0 Evaluering av skolemiljøarbeidet

Evaluering		
Tiltak	Hvordan	Ansvar
Evaluering av skolemiljøarbeidet.	Skolene har årlig gjennomgang av planen for å vurdere om den fungerer tilfredsstillende. Planen skal revideres årlig i februar/ mars av skolenes ledelser i samråd med elever og ansatte. Revidert plan godkjennes i Driftsstyrene.	Ledelsen, rådgiver og sosiallærer
Evaluering av planer, rutiner og tiltak knyttet til skolemiljøarbeidet.	Gjøres i alle møteforma årlig.	Ledelsen
Rutiner for å sikre at ansatte blir kjent med skolemiljøarbeidet og utfører sine plikter.	Handlingsplanen skal gjøres kjent for alle ansatte ved tilsetting, og årlig tas opp i skolens fellestid ved begynnelsen av skoleåret.	Ledelsen
Dokumentasjon	Dokumentasjonen tas opp og behandles på trinnvise møter.	Ledelsen sosiallærer